

Petrovics kérése

Fehér Samu irodalomtörténész a Petőfi u. 48. szám alatt lakott. Tudatosan választotta ezt az egyébként nem túl népszerű városrészt, de nem az alacsony ingatlan-árak miatt, hanem mert Fehér Samu egyetlen és örök szenvedélye Petőfi Sándor, a költő és hős volt. Őérte áldozta életét, közé és félistene közé semmi más, asszony, gyerek, pénz vagy talmi siker sem férközhetett. Lakása múzeum volt, telve Petőfi-relikviákkal. Kincsként őrizte a „széket, amin Petőfi Sándor a Talpra magyart írta”. Csakis ünnepnapokon és hőse születésnapján (január 1-én, pezsgőt bontva, így szerény kettesben egyedül) ült rá, ilyenkor különösen is egygé forrottnak érezve magát példaképével.

Egész életművét a költőnek szentelte. Nagymonográfiája irodalomtörténeti körökben alapműnek számított, s ha a „segesvári hős és vértanú” (by Fehér Samu) valahol szóba került, őt hívták szakértőnek a tévéműsorokba.

Aznap éjjel nem jól aludt. Végül kénytelen volt felkelni az ágyból és kibotorkálni a fürdőszobába. Kézmosás közben arcát szemlélte. Még mindig fiatalos, komoly, értelmes – állapította meg -, és egyfajta férfias bölcsesség sugárik róla. Szobájába visszatérve döbenten hőkölt hátra az ajtóban. Félte őrzött Petőfi-székén egy férfi üldögélt keresztbe tett lábbal. Alacsony, keskeny vállú emberke, kis kecskeszakállal. Valahonnan ismerős volt, de meg nem tudta volna mondani, honnan.

- Ki maga? És hogy kerül ide? És hogy merészel...

- Petrovics. Alexander Petrovics.

- Mint a barguzini? A hamis Petőfi?

- A barguzini, kérem tisztelettel, és valódi Petőfi, ámbár megszoktam a Petrovicsot. Szólítson nyugodtan így.

- Ugyan kérem, ne szórakozzon velem! Petőfi Sándor halott, azóta eltelt több mint százötven év! És egyébként is, a barguzini halott az nő volt! Hogy képzelem...

- Kérem szépen, nem volt nő, a saját csontvázamat csak felismerem! Meg hát a síromra is a nevem volt írva, az Alexander Sándort jelent, tudja, mint Nagy Sándor! Férfi sírból nőt kivenni? Ugyan már!

Tudom én, hogy zavarkodok itten, de nem volt nyugovásom odafent, érti ugye, mégis csak az igazság a legfontosabb!

- Miféle igazság? – Szegény Fehér Samu már reszketett a feszültségtől. – Az igazság az, hogy maga egy gazember, aki betört ide hozzám, leült arra a székre, amire soha, de soha nem ülhetett rá senki más, csak... és össze-vissza beszél nekem. Azonnal takarodjon, vagy hívom a rendőrséget!

- Kérem, az most úgysem menne, éjszaka is van, aztán meg amire ideérnének én úgyis elmondom amit akarok és már el is tűnök! Ön itt állna a rendőrökkel egy üres lakásban – hát megéri ez? Inkább nyugodjon meg kissé és hallgasson végig!

Samu szeme tétován röppent a telefon felé, nyúlt is volna érte, de valahogy mégsem tette. Lezökkent az ágy szélére és csüggedten bámult látogatójára:

- Mondja, mit akar? Pénzem nincs. Tudja, az irodalomtörténéseket nem fizetik túl, nem egy kurrens szakma. Arról a székről pedig álljon fel, az pótolhatatlan érték!

- Ez a szék? Tizenkettő egy tucat, nekem is ilyen volt. Nem érdekes – csak hallgasson végig, kérem!

A kis férfi izgatottan fészkelődött a széken.

- Csak hallgasson végig. Én tényleg Petrovics vagyok, azaz Petőfi. Tudja, nagy hibát követtek el, amikor kihantolták a síromat, én addig egész szép nyugodtan feküdtem ott, na de utána! Először is, nőként azonosítottak...

- A medencecsont, megmondta az antropológus, hogy női csípő...

- Ugyan már, nézzen rám! Így írtak le már a kortársak is:: keskeny váll, széles csípő, no meg a farkasfogak... kissé nőies alkat, tudom én, nem voltam egy díj-birkózó sosem!

- És mégis, hogyan került volna oda, Szibériába?

- Ahogy a többiek. Vittek. Harmad-osztályú szállítás, negyedosztályú kiszolgálás – de legalább éltünk. Nézze, nekem akkor már válságban volt az egész életem. El kellett volna tartani a családomat, de a költői pálya befuccsolt, a lapok a háborús viszonyok között megszűntek, s ami volt, az se fizetett. Anyagi csőd, művészi válság, házassági csőd, ön tudja a legjobban, hogy megromlott a kapcsolatunk...

- Kérem, erről nem beszéltünk nyilvánosan, legalábbis nem ilyen erőteljesen. Mégis, a tisztelet, a dicsőség...

- Ugyan, kérem, dicsőség. Fiatal voltam, hajszoltam, aztán mire jutottam velem? Márciusban hős voltam, áprilisban még tanú, de májusban már a kutyát se érdekeltem. Csak egy krakéler ifjú, az voltam Kossuth szemében, és tudja mit? Igaza volt! Még jó, hogy Bem tábornok befogadott, igaz, ő mindenkit befogadott, így lettem őrnagy, vigyázott is rám, de minek? Én akkor már menekültem. Alkotói válság, házassági válság, anyagi válság – mi jöhet még?

- A segesvári csata, a hősi rárontás az ellenségre!

- No igen, volt ilyen. Aztán meg a rabszj. Elkaptak, hát nem nyilvánvaló? Ugye, hogy sohasem találták meg a holttestemet?

- Az nem jelent semmit!

- Nekem akkor mindent jelentett. Az életet. No, nem valami nagy életet, de mégiscsak életet. Szibéria nagy terület, onnan eljönni nem lehet csak úgy, aztán meg már nem is akartam. Tudja, ez egy új lehetőség volt nekem. Nem kellett már hősnek lennem, csak túlélőnek. Aztán meg, nem csak franciául tudtam, de ismertem a szláv nyelveket is, mégiscsak tót szüleim voltak. Hamar pozícióba kerültem, fordítottam, segítettem, megszerettek a többiek. Nem a verseimért, azok már nem voltak sehol, hanem önmagamért. Éltünk. Lett feleségem is, aranyos asszonyka, engedelmes, hűséges, neki nem a nagy költő kellett, nem egy szerep, hanem csak én, a Petrovics. Tudja, boldog voltam ott. Fázós, boldog ember, gyerekekkel.

Fehér Samu összehorgadva ült az ágy szélén, úgy hallgatta a képtelen történetet. Csak annyit tudott kérdezni:

- És most mit akar tőlem?

- Hogy tegye ezt közzé. Rehabilitáljon engem!

- Én? Ezt nevezi maga rehabilitációnak? Hiszen ez megcsúfolása mindannak, amiben eddig hittünk! Amiben én hittem, ami az életem műve, ami...

Alexander Petrovics ezt már nem hallotta. Talán az ideje járt le és mennie kellett, talán csak nem tudott mit kezdeni a magát sajnáló férfival. Felkelt a székről, kiment az ajtón és úgy eltűnt, mintha ott se lett volna.

De ott volt-e egyáltalán? Fehér Samu ült az ágy szélén és ezen töprengett. Nézett maga elé, nézte személyes Petőfi-múzeuma tárgyait, nézte moccanatlanul. Nem evett, nem ivott három napon keresztül, levegőt is egyre kevésbé vett, végül már az se kellett neki. Minek? Amit hallott, azt kimondani nem lehet. Nem volt már Samunak élete, nem kellett a levegő se.

Két hét múlva találtak rá, amikor a szerkesztőségéből keresték. Még akkor is ott ült az ágy szélén, kiszáradva, arcát a legendás szék felé fordítva. A hallotti megemlékező beszédekben pályatársai arról biztosították a megjelent gyér számú hallgatóságot, hogy Fehér Samunak, a kiváló irodalomtörténésznek bizonyára boldog halála lehetett. Csendben elszunnyadt kedves tárgyai között, valószínűleg utolsó pillanataiban is hősére, Petőfi Sándorra gondolva.